خوێندنەوەیەك بۆ رۆمانی (ئەڵوەن و ئەفسانە)

حەمە دۆستان

پاش ماڵئاوایی تاڵ و ژەهراوی، دوای چارەکە سەدەیەك لە ژیانی ئاوارەیی و دابڕان لە وڵات، مامۆستا جەعفەر دەگەڕێتەوە بۆ شارەکەی و ڕۆمانی "ئەڵوەن و ئەفسانە" بڵاودەکاتەوە کە دەستم بەخوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە کرد ئیتر حەزم نەدەکرد دەستی لێ هەڵبگرم، بێ ئەوەی بە خۆم بزانم کاری تێ کردم و خۆمم لە ڕوداو بەسەرهاتەکاندا دەبینییەوە. لە هەمووی سەیرتر ئەوەیە زۆربەی بەسەرهاتەکان لە ناوچەی خانەقی روویداوە کەچی وام دەزانی ئەم بەسەرهاتانە لە شار و گەڕەکەکەی خۆماندا ڕوویداوە. کەم کەس هەیە خۆی ڕابگرێ و پێ نەکەنێ کاتێك دەست بەخوێندنەوەی ئەم ڕۆمانە دەکات زۆربەی کات، زەردەخەنەی کتوپڕ بە لێومانەوە دەبینین. تەنانەت خەڵکی ئەورووپیش سوود لەم ڕۆمانە وەردەگرن، چونکە ژیانی ئاوارەیی و کەلتوری و لایەنی دەروونی پەناهەندە و شێوەی بیرکرنەوەی ڕەنگی داوەتەوە لە ڕۆمانەکەدا. خەڵکی ئەورووپی زۆر مەبەستیانە تێبگەن لە ژیانی پەناهەندەیی. نووسەر سەرکەوتوانە توانیوویەتی ڕوانگەی بینینی ڕابردوو و ئێستا و داهاتوو بەیەکترییەوە ببەستێتەوە.

کاتێك لە خوێندنەوەی"ئەڵوەن و ئەفسانە " بوومەوە حەزم دەکرد جارێکی تر "ڕاوەماسی" ڕۆمانی یەکەمینی نووسەر بخوێنمەوە و لەگەڵ ئەم ڕۆمانەدا بەراوردیان کەم. ڕاوەماسی ئەو ڕۆمانەیە کە تاوەکو ئێستا شوێنەواری لە زاکیرەمدا بەجێ هێشتووە و بەڕای من یەکێکە لە ڕۆمانە گرنگەکانی ئەم چەرخە و نرخی لە دوایی نایەت.

سێ جار رۆمانی "ئەڵوەن و ئەفسانەم" خوێندۆتەوە. ئەوەی بەلامەوە سەیر بوو جار دوای جار رۆمانەکە زیاتر دەچوو بەدڵمدا و ئاشقی خوێندنەوەی دەبووم. ئەوەندە خوێندنەوەکەی سەرنجڕاکێش بوو، کاری ڕەخنەگرییم لە بیر چووەوە و لە جیاتیدا بوم بە لایەنگیری رۆمانەکە. بە بەردەوامی لە ناو بەسەرهاتەکاندا وون دەبووم و تێنەدەگەیشتم ئەمە دەبێت چ رۆمانیك بێت ئەوەندە کاریگەر بێت، بە سەدان پرسیارو گومان و بیرکردنەوەم لە لا درووست بکات! بەسەرهات و رووداوەکان ئەوەندە خۆشن کە دەستت بە خوێندنەوەی کرد ئیتر حەز ناکەی دەست لەخوێندنەوەیان هەڵبگری. هەروەها لەهجەی خانەقینی و ڕستە عەرەبییەکان ئەوەندەی تر رۆمانەکەیان ڕازاندۆتەوە و دەوڵەمەندتریان کردووە.

"بریا رۆحم لە قەفەزی گیانمدا زیندان نەکرایە."

" من لەسەر لمی جوانترین دەریاش بم، هەر بیرم لای ئەڵوەن و سیروان و قۆرەتوو و هەواسانە."

"نەخۆت بە قەڵبەیەکدا بدەو نە سەری خۆت بەکۆشی دوژمندا بکە."

"من دەترسم، هەر زۆر دەترسم، هەر زۆر زۆریش دەترسم! نە من شەقامەکان بناسمەوە و نە شەقامەکان من بناسنەوە."

"من دووره وڵاتی و ئاوارەیی و دەربەدەریم بە چاکتر زانی تا درێژەپێدانی خەباتی سیاسی."

"گوندەکانی سویسرا و ئیتالیا و ئیسپانیا هەر زۆر خۆشن، بەڵام دڵی تۆ هەر بۆ کەلاوە داڕووخاوەکانی ئاوایی پەراوێزخان و سالارو، . . . . لێ دەدات."

"من ژیانی نیشتمانم لێ کرایە دۆزەخ و تا ڕۆژی ئەمڕۆش بە دوای تراویلکەی هەڵنەپڕووکاودا وێڵم."

"من خاوەنی هیچ نیم، هیچیش خاوەنم نییە. هەرچیم هەیە، هی خۆم نین. من بەرهەمی ڕێکەوتم یان ڕێکەوت بەرهەمی منە."

"نە ئەو لەمن تێ دەگات و نە من لە ئەو تێ دەگەم. ئێمە بەیەك زمان لەگەڵ یەکتر دەدوێین.."

"لەوەتی دەزانم من منم، من بەدوای دەنگی ئەفسووناویی شمشاڵی بوونی خۆمدا وێڵم."

"گومان لە ڕابردوو، ئێستا و داهاتوو دەکەم. نیشانەی پرسیار بەڕێژنە بەسەر کێڵگەی بیرکردنەوەدا دەبارێنم."

"ئارەزووە تاسێنراوەکان. . . . کەناڵ دەدۆزنەوە، بۆ ئەوەی لەپشت دەزگای سانسۆری کۆمەڵایەتییەوە دەرباز بن."

"ئەڵوەن و ئەفسانە ڕۆمانێکە بە تەکنیکێکی تازە نووسراوە و شێوازی ڕۆمانی دۆکۆکمینتار و " Selv biogravid " و "Fiktion " تیا دیارە. بەسەرهات و ڕووداوەکان بە جۆرێك نووسراوە، لەوە دەچێت وشەکان هێزێکی ئەفسووناوی تیا درووست بووبێت، چونکە خوێنەر لەگەڵ خۆیدا بە کێش دەکات دەیبات بەرەو جیهانی خەیاڵ و بیرکردنەوە.

سەرکەوتوویی نووسەر لە بێ لایەنیی گێڕانەوەی بەسەرهات و ڕووداوەکانە. بێ لایەنی و سادە نووسین و ڕاستگۆیی مۆتۆرێکی ئەم ڕۆمانەیە. نووسەر بێ دەسکاری کردن و بێ ئەوەی خواستی تایبەتی خۆی بسەپێنێ بەسەر ڕووداو بەسەرهاتەکاندا، وەك خۆی ئەمانەی گێڕاوەتەوە و بەهاراتی زیادەی پێوە نەکردوون. بە ئەنقەست پەیام و بیرو بیرەفەلسەفی و سیاسییەکانی بۆ خوێنەر شی نەکردۆتەوە و ڕاستەوخۆ بۆی بەجێ هێڵاون، مۆڵەتی ئەوەی داونەتێ کە خۆیان بیری لەسەر بکەنەوە و ڕای خۆیانی لەسەر دەربڕن.

بەمانایەکی تر مامۆستا جەعفەر هەر وەکو نووسەرە جیهانییەکانی ئەم سەردەمە، خوێنەری خوێندۆتەوە و ڕێزی لێ گرتوون و هیچی بە پاکراوی نەخستۆتە بەردەستیان. بۆ نموونە لە باسکردنی لایەنی کۆمەڵایەتی و ڕۆڵی ئافرەت و جۆری پەروەردە و بەها کۆمەڵایەتی و سیاسیەکان...

نووسەر سوودی لە ژیانی پەناهەندەیی وەرگرتووە و بایەخێکی گەورەی داوە بەلایەنی دەروونی و ڕۆڵ و وجودی تەنها کەس. ئەم سوود وەرگرتنە بە جۆرێکی دیار ڕەنگی داوەتەوە لە ناوەڕۆك و شێوەی داڕشتنی نووسینەکەدا. لە هەمووی گرنگتر ئەوەیە کە نووسینەکە وەکو دەنکی تەزبیح بەیەکتریەوە بەستراونەتەوە و وەکو ئەورووپی دەڵێن "Red thread" بە پەتی سوور بەسەرهاتەکان لە یەکەم پەڕەوە تا کۆتایی ڕۆمانەکە بەستراونەتەوە بە یەکترییەوە.

خەڵکی ئەورووپا ئاشقی خوێندنەوەی ڕۆمانی ئاسانن، تاقەت و کاتی ئەوەیان نییە ڕۆمانی ڕەمز و ڕمووز بخوێننەوە. لەبەر ئەم هۆیەشە کە ئێستا کە ڕۆمانی تاوان (detective novel) لە جیهاندا زۆر باوە، چونکە ئەم ڕۆمانانە تا بڵێی بە زمانێکی ئاسان دەنووسرێن و خەڵکی ئاسایی حەزی بەخوێندنەوەی ئەو جۆرە نووسینانەیە.

"ئەڵوەن و ئەفسانە" لەم جۆرە ڕۆمانانەیە کە زمانێکی کۆنکرێت و ئاسانی هەیە کە خوێنەر بە ئاسانی لێی تێدەگا و بێتاقەت نابێت لە خوێندنەوەی .

هەڵسەنگاندی پۆزێتڤی ئەم ڕۆمانە پەیوەندیی ڕاستەوخۆی بەشێوە و شێواز و ناوەڕۆکی نووسینەکەوە هەیە. لەسەرانسەری ئەم ڕۆمانەدا بێجگە لە هەندێ کەمووکوڕی تەکنیکی هیچی ترم تیا بەدی نەکردووە. ئەم کەمووکوڕیانەش نووسەر بەرپرسیار نین لێی، بەڵکو ئەرکی سەرشانی ئەو بڵاوکراوەیەی کە ڕۆمانەکە چاپ دەکات. بۆ نموونە: ("؟."هەرگیز نابێ نوقتە لە دوای عەلامەتی پرسیار) ("!." هەرگیز نابێ نوقتە نە لەپێش و نە لەدوای عەلامەتی سەرسوڕمان بێت) (دەبێ نوقتەکە لەناو قەوسەکەدا بێت، تەنها لەووشەی نامۆدا دەتوانرێت نوقتە لە دوای قەوسەکە بێت). (لە زۆربەی شوێندا تەنها ؟ هەیە دەبێت نیشانەی سەرنجڕاکێشانی بە دواوە بێت ؟!".) (حەرفی "و" پێش فاریزە). (مەسافەی ناو دێڕەکان زۆر پێویستە بەتایبەت کاتێک کە بەسەرهاتێکی نوێ دەست پێ دەکات). . . .) دەبێت چاپکردن بەجۆرێك بێت ئاسان بێت خوێندنەوەکەی و نابێت ڕەزیلی لە ژمارەی پەڕەدا بکرێ . . . . . . هتد.

"گوێ ی ئاگردان، مەکۆی بەیت و داستان و ئەفسانە بوو."

"گۆمی باوەگەزی لای منداڵان هەیبەتی خۆی هەبوو، هەمووساڵێك یەکێکی دەخنکاند. گەر ئەم جارە بگەڕێمەوە بۆ خانەقی تۆ بڵێ ی بوێرم لەوێ مەلە بکەم؟! ئایە ئاساییە لەسەر پردی گەورەوە سەیری ئەڵوەن بکەم؟"

"پردی گەورە جێ ژووانی چاو جوانانە. ڕۆژانە خوێندکارەکان پۆل پۆل ئەمبەر و ئەوبەریان دەکرد. دوو نیگا لەسەر ئەو پردە لەیەك گیر دەبوون. دڵان تیرباران دەکران. پەپوولەی نامە بەدزییەوە دەفڕێت."

"ئێمە تیگەیشتین، لەنێوان ڕیزی یەکەم و دووەمدا، ڕیزی دوای دواوە دیواری کۆمەڵایەتی و ڕووناکبیری و فەلسەفی و دارایی هەیە. ئەوان هەموو سوورو سپی و قژ داهێنراو و سەرگۆنا سووربوون."

"ئێمەش هەر هەموو دیز و بۆر و چڵکن و ڕشکن."

"سەعە دەهۆڵچی قایمتر لەدەهۆڵەکەی دەدا. نووری کەچەڵ ڕیکلامی فلیمی نوێ ی بەرز دەکردەوە."

"بەمۆ ئەگەر لە فەڕەنسا و هۆڵەندا و نەرویج بووایە . زۆر شوێنیان لە شووشە دەگرت. چوار هەزار ساڵ ئەو شوێنەوارە خەڵك و مێژوو پاراستویانە، ئەم پەنجا ساڵەی دواییە ئێمە ناتوانین بیان پارێزین."

"پاشا کۆپری ناوەندی شار نەبوو، کەنار و چۆڵەوانی بوو، لە بەر جەردەو و ڕێگر و شەوکوت، بە ڕۆژی نیوەڕۆ نەیدەوێرا بەوێندەردا تێپەڕێ."

شێوەی داڕشتن "ئەڵوەن و ئەفسانە" و جۆری گێڕانەوەی بەسەرهاتەکان زۆر لەدوا ڕۆمانی نووسەری جیهانی سویدی، سڤێن دێلبلانك دەچێ، کە لە ساڵی 1993 بڵاوی کردۆتەوە بە ناوی "Livets Ax". ئەوەی شایەنی باس بێت دێلبلانك 49 ڕۆمانی بڵاوکردۆتەوە هەموویان گۆڕاون بە زمانی ئەورووپی تەنها "Livets Ax" نەبێ کە هەر بە زمانی سویدی بڵاوکراوەتەوە.

بەدەگمەن ڕێ دەکەوێ دوو نووسەر هەریەکەیان لە قوژبنێکی ئەم دونیایەدا بژی، کەچی دوو ڕۆمان بنووسن لە شێوە و شێوازدا زۆر لە یەکتری بچن.

سڤێن دیلبلانك لە ڕۆمانەکەیدا باسی منداڵی خۆی و لادێیەکەی کردووە و لە هەمان کاتدا نهێنی تایبەتیی خۆی و خیزان و ئاواییەکەی بۆ خەڵکی ئاشکرا کردووە. میدیای سویدی بایەخێکی گەورەی دابوو بەم ڕۆمانە، چونکە باسکردنی ئەو نهێنیانە بوونەتە سامانێك بۆ دامو دەزگای دەرونی و خوێندنی باڵا. بە داخەوە کەس و کاری نووسەر دڵیان ئەوەندە زویر بوو لە سڤێن دێلبلانك، تا گەشتۆتە ئەو ڕادەیەی ئەوان حاشایان لێ کرد.

ڕێکەوتێکی ترم لەم ڕۆمانەدا بەرچاو کەوت، کاتێك ئەم دوو دێڕە شیعرەم خوێندەوە: ("ئەگەر ماڵ بکەی وە بەرزی کاوە ئاخر مردنە و هەر دوو گەز جاوە".) یەکسەر گۆرانی بێژ و شاعیری ناسراوی سویدیم بیرکەوتەوە، کورنیلیووس. لەیەکێ لە گۆرانییە بەناوبانگەکانیدا دەڵێ: (باش بزانە هەرچی پێکەوە بنێی! هیچ لەگەڵ خۆتدا نابەیتە ئەو بەری دنیاوە!)

"برسێتی ڕەگی هاری پێوەیە. برسێتی پاڵ بەخەڵکەوە دەنێ، بۆ هەڵسانەوە وبشێوی و نائارامی و ڕاپەڕین."

"منداڵەکانی تۆ، لەنێوان کلتووری ڕۆژهەڵاتی و ڕۆژاوایدا بزر دەبن. ڕێگای یەکەمیان بیردەچێتەوە و ڕێگای دووەمیش فێرنابن."

"بابە ئەم خانەقینەی تۆ، کە لەسەر دەریای زێڕە و چوار هەزار ساڵ ژیاری هەیە، بورجی ئیڤڵ و پەیکەری ئازادی و هاید پارکی هەیە؟!"

"بەڵام ئێوە کۆیلەی (ڕۆبووت)ن و پەیوەندییە ڕۆحییەکان ووشکبوونەتەوە و مرۆڤ هەست بە بیابانبوونی دەروون دەکات. . . . . . تایفەی ئێوە زۆربەی زۆریان بە گوللە کوژراون و کەمیان لەناو جێگەدا بە نەخۆشی و مردنی ئاسایی مردوون."

"ئێمە خودا دەپەرستین ئێوە تەکنۆلۆگیا دەپەرستن."

"من لەسەر قەراخی پەنجەرەکەم دەستە خوێناویەکانم دەبینم! دەیان کەللە سەر و کەڵبەو لمۆز، خۆیان بەشوشەکەدا سەرەو ژوور و سەرەو خوار دەسوون."

"چۆن کەرەشەلی پاشکەوتن، ئەسپی تیژڕەوی پێشکەوتن بۆڕ دەدات."

"ئێمە دە کیلۆ ئاسنمان هەبێت گاسنێکی لێ دروست دەکەین. کابرای ئینگلیز زۆرزانانە ئەو دەکیلۆ ئاسنە دەکەنە دەمانچە و هەر دەمانچەیەك بە سەد دینار دەفرۆشن،گاسنە ژەنگاوییەکەی ئێمەش باڵی لێ بڕوێ نیو دینار ناکات."

"زیندوکردنەوەی ژیانی کۆن بۆ ئەمڕۆ و داهاتوومان زۆر پێویستە."

"کارەساتی وڵاتی ئێمە ئەوەیە، هەرکەس هاتووە وێرانی کردووە و کەس بەردێکی لەسەر بەردێك دانەناوە."

"نازانم چەند باوك فرمێسکی خوێناوی بەسەر تەرمی کوڕە شەهید کراوەکەیدا هەڵوەراند."

"جنێوێك به دایكی سەرۆكی ئەمەریكا بدەیت، ئەو پێ دەكەنێ و دەڵێ : پەیوەندیی به منەوە نییە. نیو جنێو بە سەگی دەرگاوانی هاوكۆلانێكی پوورزای پارێزگاری بەغدا بدەیت، پێستی تیرەو تایفەت بۆ دەباخانه دەبرێت."

"نووكی گاسنی بیركردنەوەتان، تەنیا دیوی دەرەوەی توێكڵی كێشەكان دەكێڵێ."

"چاوەڕوانی نیشتنەوەی شەپۆلی شێتی لافاوی هەڵچوون ناكەین."

"وەكو ماری بریندار تا ڕۆژ دەبێتەوە پێچ ناخۆن."

"ئەگەر پشتت بەخەڵك بەست، دوور نییه یەكێك بتكاته مقاش و بەردەوام پشكۆت پێ هەڵگرێت."

"با هەر كەس كاری خۆی بەرێك و پێكی بكات، بەفرفرۆش نەبێته ئەندازیار. . . كۆتریباز نەبێته وەزیر، وەزیر وەزیرە و كۆتریباز كۆتریباز."

"هەموو مرۆڤێك سنووری تایبەتی خۆی هەیه، پەرژینی تایبەتی هەیه، ڕێگا به هەموو كەسێك نادات، كەلێنی لێ بكاتەوەو سەر بهێنێته ژوورەوە."

"چەوساندنەوەی ژنانی لای خۆمان سنووری خەیاڵی بەزاندووە."

"بەڵام ڕوونه ڕەگەزی مێ قوربانی زۆرتر بووە تا ڕەگەزی نێر."

"ترة كل واحد يحضى،اخزلة، ارزلة العن أم و الدية. اكسرالعيدان والسبورة والتنكة على راسة واخلي القندرة بحلكة."

"لە كام قوتابخانەی سویدی یان نەمساوی بەڕێوەبەری قوتابخانه فەرمویەتی: الدمقراطية متوفرة. قسما باللة العظيم. كل واحد يحچي اسحق رأسه بالقندره."

"دەستەڵاتدار هەیه دەسەڵاتەكەی بۆ خوێن مژین تەرخان دەكات."

"نابێ دەسەڵات سنووری نەبێت، بەرپرسیارێتی نەبێت، دەسەڵاتداری دەبێ بۆ خزمەت و یارمەتیدان بێت. پەرژین كرێت و جڵەو كرێت."

"خەڵكی ئاسایی، لە خەڵكی خاوەن دەسەڵات دڵفروانترن. ئەو هەوڵ دەدات به زمانی شیرین مار لەكون بێنێته دەرەوە"

كەم نووسینی ئەدەبیم بینیووە وەكو ڕۆمانی"ئەڵوەن و ئەفسانه، "Brainstormning" (لافاوی بیركردنەوە) لە مێشكدا درووست بكات. بمانەوێ و نەمانەوێ خوێندنەوەی ئەم ڕۆمانه بیرمان وەك شارە زەردەواڵە دەوروژێنێ و جیهانی خەیاڵمان بەجێ ناهێڵێ. مایەی دڵخۆشیه كه ڕۆماننووسێكی كوردی وا مەزن لەدایك بێت كه له ئاستی نووسەره جیهانییەكانی ئەم سەردەمەدا شاكارێكی ئەدەبی بەرهەمبێنێ! هەروەها مایەی سەرسوڕمانه هەمان ڕۆمان لە لای خوێنەر و میدیای كوردیدا ون بێت. من نازانم چۆن و بۆچی میدیای كوردی له ئاستی شاكارێكی جیهانی وا دا بێ دەنگن. ئایه ئەم بێدەنگیه ئەنجامی كەمتەرخەمیی و نەزانیيه یان هەر به ئەنقەستە.

"Livets Ax"ی سڤێن دیلبلانك لە كۆلیجی دەروونیدا وەكو وانه دەخوێنرێت كەچی "ئەڵوەن و ئەفسانه"ی مامۆستا جەعفەر كه زۆر لە هی سڤێن دیلبلانك گرنگتر و بەنرخترە لە قوتابخانەكانماندا هەر ناویشی نازانرێت چییه.

كەموو كووڕی ئەم ڕۆمانه لەوە دەچێ كه بەزمانی كوردی نووسراوە و دامودەزگای ڕاگەیاندنی كوردی بێ ئاگان یان چاوییان نووقاندووە لە گەورەیی و بەرز نرخاندنی. لەو بڕوایەدام ئەگەر نووسەرێكی ئەڵمانی ئەو ڕۆمانەی بنووسیایه بەلای كەمەوە كۆمەڵێك خەڵاتی

وەربگرتایە و بە سەدان ڕەخنەگر لەسەریان بنووسیایە و لەپەڕەی یەکەمی ڕۆژنامەکاندا باس بکرایە.

"جڵەوم بۆ قەڵەمی شکاو شل کردووە پێم خۆشە ووشە چاونەترسەکان، بە کۆت و زنجیرەوە لەدایك نەبن."

"نابێ بەرد بخەمە گۆمی مەنگەوەو نابێ شارە زەردەواڵە لەخۆم بوروژێنم."

"خۆشەویستی دەکرێتە قوربانی بۆچوون و سەنگ و ترازووی پلەی کۆمەڵایەتی و تێڕوانینی ئایینی بنەماڵەو خێزان."

"زۆری پێ نەچوو، ڕۆژگار سووڕانەوەی خۆی سووڕایەوە، ڕۆژگاریش هەموو جارێ بە ئارەزووی من و تۆ سوڕانەوەی خۆی ناسووڕێتەوە."

"کێ دەیەوێ کایە بەسەری خۆی بکات کێ دەیەوێ دەست بە کلاوییەوە بگرێت."

"سیاسەتی جاران هەر لە گەنجان دەهات، ئەو گەنجانەی هیچیان نەبوو بیدۆڕێنن."

"سیاسیەکانی ئەوسەردەمە بە کەڵکی ئەمڕۆ نایەن و سیاسیەکانی ئەمڕۆ دەبێ پاك و خاوین بن.

. . . . ڕیزێك سەیارەی مۆنیکا و دوو ڕیز ئۆتۆمبیلی لەیلا عەلەوی بە دوایەوە بن."

"من چۆلەکەیەکی ڕۆژهەڵاتی بێ پەروباڵم. نامەوێ زۆر بەرز بفڕم و زۆر نزم بنیشمەوە."

"ڕەشەبایەکی توند گیایەکی بچووکی پێ هەڵناکەنرێ."

"میژوو هەموو جارێ خۆی دووبارە دەکاتەوە: لە شەڕی عەسکەریدا براوەین و لە شەڕی سەرمێزدا دۆڕاوین."

"سەردەمی شەڕ، بەرەو کۆتایی دەچێ. شەڕ براوەش بێت هەر دۆڕاوە."

"کلاشینکۆفی ژەنگاوی بەرامبەر تانك و زرێپۆش و هەلیکۆپتەر."

"کەلتووری سیاسی دزێو، پەیوەندییە سیاسیەکانیش دەشێوێنێ. برا لەسەر بیروباوەڕ برا دەکوژێ."

"سەرکەوتنی تەواو یان دۆڕاندنی تەواو."

"مرۆڤ زۆرجار دەبێتە قوربانی ئایدۆلۆگی."